

THE STRATEGIC ROLE OF PROJECT MANAGEMENT METHODOLOGIES IN IMPROVING YOUTH POLICY

Bozarov Sirojiddin

Masters student at the Graduate School of Business and Entrepreneurship under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan
E-mail: sirojiddinuserbekovich@gmail.com
Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Youth policy, Project management, Agile, PRINCE2, PMBOK, Globalization, Sustainable Development Goals (SDGs), Hybrid methodologies.

Received: 01.11.25

Accepted: 02.11.25

Published: 03.11.25

Abstract: This article analyzes the strategic role of project management methodologies in improving the effectiveness of youth policy. It examines the use of Agile, PRINCE2, and PMBOK frameworks in planning, implementing, and evaluating youth-oriented programs. The study evaluates the strengths and weaknesses of each methodology, focusing on flexibility, governance, and standardization.

YOSHLAR SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHDA LOYIHA BOSHQARUVI METODOLOGIYALARINING STRATEGIK O'RNINI

Bozarov Sirojiddin

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi magistranti
E-mail: sirojiddinuserbekovich@gmail.com
Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: yoshlar siyosati, loyiha boshqaruvi, Agile, PRINCE2, PMBOK, barqaror rivojlanish maqsadlari (SDGs), gibrid metodologiyalar.

Annotatsiya: Ushbu maqolada loyiha boshqaruvi metodologiyalarining yoshlar siyosatini takomillashtirishdagi strategik ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda Agile, PRINCE2 va PMBOK kabi zamonaviy boshqaruv yondashuvlarining yoshlar dasturlarini rejalashtirish, amalga oshirish va baholash jarayonlarida qo'llanishi o'rganiladi. Maqolada har bir metodologiyaning kuchli va zaif tomonlari, ularning moslashuvchanlik,

**СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ МЕТОДОЛОГИЙ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В
СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ****Бозаров Сирожиддин***Магистрант Высшей школы бизнеса и предпринимательства при**Кабинете Министров Республики Узбекистан**E-mail: sirojiddinusarbekovich@gmail.com**Ташкент, Узбекистан***О СТАТЬЕ****Ключевые слова:** молодежная политика, управление проектами, Agile, PRINCE2, PMBOK, цели устойчивого развития (SDGs), гибридные методологии.**Аннотация:** В данной статье анализируется стратегическое значение методологий управления проектами в совершенствовании молодежной политики. В исследовании рассматривается применение современных управленческих подходов, таких как Agile, PRINCE2 и PMBOK, в процессах планирования, реализации и оценки молодежных программ. В статье проанализированы сильные и слабые стороны каждой методологии, а также их влияние на гибкость, качество управления и уровень стандартизации.

Kirish. XXI asrda globallashuv butun dunyo bo'ylab siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy tizimlarning o'zaro bog'liqligini kuchaytirdi. Bu esa milliy hukumatlarni siyosat yuritishdagi yondashuvlarini qayta ko'rib chiqish va zamonaviylashtirishga majbur qilmoqda. Ayniqsa, yoshlar siyosati raqamli transformatsiya, mehnat bozori o'zgarishlari, migratsiya va madaniy gibrilashuv kabi transmilliy omillar ta'sirida shakllanmoqda. Bu murakkab va doimiy o'zgarib borayotgan muhit yoshlarning xilma-xil va dinamik ehtiyojlariga javob bera oladigan innovatsion, moslashuvchan va natijaga yo'naltirilgan strategiyalarni talab etadi.

Global o'zgarishlar jarayonida loyiha boshqaruvi metodologiyalari (Project Management Methodologies — PMMs) nafaqat korporativ sohada, balki davlat boshqaruvi va ijtimoiy siyosat yo'nalishlarida ham kuchli vosita sifatida shakllanmoqda. PMBOK (Project Management Body of Knowledge), PRINCE2 (Projects IN Controlled Environments) va Agile kabi tizimlar loyihalarni boshlash, rejalashtirish, amalga oshirish, nazorat qilish va yakunlash uchun aniq tuzilgan yondashuvlarni taklif etadi. Ushbu metodologiyalar davlat boshqaruvida tobora ko'proq qo'llanilib, jamoat xizmatlarini samarador, mas'uliyatli va moslashuvchan tarzda taqdim etishga yordam bermokda (Ilina, 2020; Bocharova va boshq., 2023).

Shunga qaramay, ko‘plab mamlakatlarda yoshlar siyosatida loyiha boshqaruvi metodologiyalarining tizimli qo‘llanilishi hali yetarli darajada rivojlanmagan. Yoshlar dasturlarini amalga oshirishda ko‘pincha strategik aniqlik, o‘lchanadigan ko‘rsatkichlar, manfaatdor tomonlar o‘rtasidagi muvofiqlashtirish va adaptiv rejalashtirish mexanizmlari yetishmaydi. Natijada, ko‘plab tashabbuslar barqaror ta’sirga erisha olmaydi yoki tez o‘zgarayotgan global yoshlar muhitiga mos ravishda javob bera olmaydi (Obradović, 2018; Rajeeb, 2024).

Olimlarning fikricha, loyiha boshqaruvi metodologiyalarini davlat sektoridagi tashabbuslarga integratsiya qilish siyosiy uyg‘unlikni va loyihalar muvaffaqiyat darajasini oshiradi. Bu esa rejalashtirish, monitoring va baholash madaniyatini shakllantirish orqali amalga oshadi. Globallashuv sharoitida, yoshlar masalalari pandemiya, iqtisodiy inqiroz yoki raqamli o‘zgarishlar kabi tashqi zarbalardan tobora ko‘proq ta’sirlanayotgan bir paytda, murakkab va ko‘p tomonlama tashabbuslarni boshqarish qobiliyati nihoyatda muhim bo‘lib qolmoqda (Pletnev, Menshikova va Tokareva, 2024).

Bundan tashqari, yoshlar siyosatida loyiha boshqaruvi metodologiyalarini joriy etish xalqaro boshqaruv tendensiyalari bilan hamohangdir. Masalan, Yevropa Ittifoqi va bir qator OECD mamlakatlari o‘z milliy strategiyalariga loyiha asosidagi yondashuvlarni kiritgan bo‘lib, bu dastur ijrosi va siyosiy integratsiyani yaxshilashga xizmat qilmoqda (Obradović, 2018). Ushbu tizimlar rollarni aniq taqsimlash, xavflarni boshqarish va doimiy teskari aloqa mexanizmlarini yo‘lga qo‘yishga imkon beradi, bu esa siyosatchilarga real vaqt rejimida moslashish va yangilanish imkonini beradi (Kuznetsov va boshq., 2021).

Shuningdek, loyiha metodologiyalari ishtirokchi va inklyuziv siyosat ishlab chiqishni rag‘batlantiradi, bu ayniqsa yoshlar bilan ishlashda muhimdir. Masalan, Agile metodologiyasi hamkorlik, manfaatdor tomonlarning faol ishtiroki va iterativ dizayn tamoyillariga asoslanadi — bularning barchasi yoshlarni kuchaytirish prinsiplariga mos keladi (Kharuta va Karun, 2023). To‘g‘ri qo‘llanilganda, bunday yondashuvlar nafaqat samaradorlikni, balki qonuniylik va yoshlar ishtirokini ham kuchaytiradi.

Shu bilan birga, empirik tadqiqotlar va amaliy qo‘llanmalar, ayniqsa rivojlanayotgan va o‘tish davridagi mamlakatlarda, hali cheklangan. Nazariy bilim bilan amaliy ijro o‘rtasidagi tafovut samarali yoshlar strategiyalarini shakllantirishni qiyinlashtirmoqda. Murakkablikni boshqarish, muvofiqlashtirish va natijalarni o‘lchash uchun tuzilgan vositalar bo‘lmasa, yoshlar siyosati strategik va transformativ emas, balki parchalangan va reaksiyon holatda qolish xavfi mavjud (Verbitska va Buchynska, 2024).

Ushbu maqola yoshlar siyosatida loyiha boshqaruvi metodologiyalarining tizimli qo‘llanilmasligi muammosini o‘rganadi. Maqolaning maqsadi — PMBOK, PRINCE2 va Agile kabi global miqyosda tan olingan loyiha boshqaruvi tizimlaridan foydalanish orqali yoshlar

siyosatini samarador, moslashuvchan va barqaror qilish yo‘llarini tahlil qilishdir. Akademik adabiyotlar va xalqaro tajribalarni sintez qilgan holda, maqola yoshlar siyosatini rejalashtirish va amalga oshirishga PMMlarni integratsiya qilish bo‘yicha konseptual modelni taklif etadi.

Adabiyotlar sharhi. Globallashuv yoshlar siyosati ishlab chiqiladigan va amalga oshiriladigan siyosiy, iqtisodiy hamda ijtimoiy muhitni sezilarli darajada o‘zgartirdi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) va YuNESKO kabi xalqaro tashkilotlar global taraqqiyot maqsadlariga mos keluvchi, zamon bilan hamnafas, javobgar va istiqbolga yo‘naltirilgan yoshlar strategiyalarini ishlab chiqish zarurligini ta’kidlamoqda. Ushbu strategiyalar tez o‘zgarib borayotgan dunyoda yoshlarning ishtiroki, bandligi, ta’limi va raqamli savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan. Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDGs), ayniqsa 4-maqсад (Sifatli ta’lim), 8-maqсад (Munosib ish o‘rinlari va iqtisodiy o‘sish) va 10-maqсад (Tengsizlikni kamaytirish), yoshlarni global taraqqiyotning ham obyekti, ham subyekti sifatida ko‘rsatadi (UNESCO, 2020).

Biroq, yoshlar siyosatini amalda qo‘llash ko‘plab mamlakatlarda murakkab masala bo‘lib qolmoqda. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ko‘plab yoshlar dasturlarida aniq amalga oshirish mexanizmlari, belgilangan natijalar yoki izchil monitoring tizimlari mavjud emas. Masalan, Qozog‘istonda o‘tkazilgan tadqiqotlar yoshlarni rivojlantirish dasturlarida rasmiy baholash mezonlari yoki samaradorlik tizimlari mavjud emasligini aniqladi, bu esa dastur natijalarini o‘lchashni yoki siyosiy yo‘nalishni qayta ko‘rib chiqishni qiyinlashtiradi (Jakupova, 2021). Xuddi shunday muammolar Keniya va Ruandada ham kuzatilgan bo‘lib, bu mamlakatlarda hukumat tashabbusidagi yoshlar dasturlari parchalanganlik, moliyaviy yetishmovchilik va zaif loyiha boshqaruvi amaliyotlari bilan to‘qnash kelmoqda (Mulewa, Kising‘u va Oyoo, 2019; Journal of Research Innovation, 2024).

Shu nuqtai nazardan, loyiha boshqaruvi metodologiyalarining (PMMs) davlat boshqaruvidagi ahamiyati tobora ko‘proq ilmiy e’tiborni qozonmoqda. Dastlab sanoat va axborot texnologiyalari sohalari uchun ishlab chiqilgan PMM tizimlari — PMBOK (Project Management Body of Knowledge), PRINCE2 va Agile — endilikda ijtimoiy siyosatda rejalashtirish, amalga oshirish va baholash jarayonlarini yaxshilash imkoniyati bilan tan olinmoqda. Bu tizimlar maqsadlarni aniqlash, resurslarni taqsimlash, xavflarni boshqarish va natijalarni baholash kabi asosiy jarayonlar uchun tuzilgan mexanizmlarni taklif etadi — bu elementlar ko‘pincha davlat sektoridagi yoshlar dasturlarida yetishmaydi (Ilina, 2020; Shulgan, 2024).

Masalan, PMBOK qat’iy hujjatlashtirish, rejalashtirish va nazoratga urg‘u beruvchi standart asosidagi tizim bo‘lib, ko‘p bo‘limli yoki murakkab loyihalarda ayniqsa foydali hisoblanadi. PRINCE2 esa boshqaruv va javobgarlikka e’tibor qaratadi, bu esa davlat tomonidan boshqariladigan yoshlar tashabbuslari uchun nihoyatda muhimdir. Agile metodologiyasi esa

moslashuvchanlik va foydalanuvchi fikr-mulohazalarini joriy etadi, bu uni tez o'zgarayotgan ijtimoiy dinamikaga javob beruvchi yoshlar dasturlari uchun ayni muddao qiladi (Shulgan, 2024).

Olimlarning kuzatuvlariga ko'ra, manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik, xavflarni baholash, kommunikatsiya rejalashtirish va doimiy monitoring kabi loyiha boshqaruvi amaliyotlari yoshlar rivojlanishi dasturlariga kiritilganda, natijalar sezilarli darajada yaxshilanadi. Masalan, Keniya Respublikasining Mombasa okrugida bunday yondashuvlardan foydalangan yoshlar dasturlari yuqori muvaffaqiyat darajasiga va manfaatdor tomonlarning ko'proq qoniqishiga erishgan (Mulewa va boshq., 2019). Ruandada esa turli agentliklar o'rtasidagi hamkorlik va muvofiqlashtirilgan loyiha strategiyalari dastur samaradorligini hamda yoshlar ishtirokini kuchaytirgani aniqlangan (Journal of Research Innovation, 2024).

Shunga qaramay, mavjud ilmiy adabiyotlarda kamchiliklar mavjud — globallashuv sharoitida yoshlar siyosatida loyiha boshqaruvi metodologiyalarining qo'llanilishiga bag'ishlangan tadqiqotlar juda kam. Loyiha boshqaruvi yoki yoshlar siyosati bo'yicha alohida tadqiqotlar ko'p bo'lsa-da, ularning kesishgan nuqtasi — ayniqsa global boshqaruv tizimlari kontekstida — yetarlicha ishlab chiqilmagan. Shu sababli, xalqaro miqyosda tan olingan loyiha boshqaruvi tizimlarini turli milliy sharoitlarga moslashtirish orqali yoshlar siyosatini ishlab chiqish, amalga oshirish va baholashni yaxshilashga doir konseptual tadqiqotlar o'tkazish zarurati mavjud.

Metodologiya. Ushbu tadqiqot globallashuv sharoitida loyiha boshqaruvi metodologiyalari (PMMs) yoshlar siyosatining samaradorligini qanday oshirishi mumkinligini o'rganish uchun mavjud nazariy va empirik bilimlarni tahliliy tarzda sintez qilishga qaratilgan konseptual yondashuvni qo'llaydi. Tadqiqot sifatli (qualitative) va talqin etuvchi (interpretive) xarakterga ega bo'lib, uning asosiy maqsadi — global loyiha boshqaruvi standartlarini yoshlar siyosatini rejalashtirish va amalga oshirish ehtiyojlariga mos keluvchi konseptual asos bilan uyg'unlashtirishdir.

Tadqiqot quyidagi uchta keng qo'llaniladigan loyiha boshqaruvi metodologiyalarini qiyosiy tahlil qiladi:

1. PMBOK (Project Management Body of Knowledge) — standartlashtirish, rejalashtirish va nazoratga urg'u beruvchi jarayon yo'nalishli metodologiya bo'lib, odatda davlat sektoridagi infratuzilma va uzoq muddatli rivojlanish loyihalarida qo'llaniladi.

2. PRINCE2 (Projects IN Controlled Environments) — boshqaruvga asoslangan yondashuv bo'lib, unda javobgarlik, aniq rollar va bosqichma-bosqich nazorat mexanizmlari markaziy o'rinda turadi.

3. Agile — moslashuvchan va iterativ (takroriy) tizim bo‘lib, unda manfaatdor tomonlar ishtiroki, tezkor moslashuv va fikr-mulohazalarni inobatga olishga e‘tibor qaratiladi; bu uni yoshlar bilan bog‘liq tashabbuslar uchun ayniqsa mos qiladi.

Ushbu metodologiyalar tanlovi ularning xalqaro miqyosda tan olinganligi, turli sohalarga tatbiq etish imkoniyati va yoshlar siyosati maqsadlari — inklyuzivlik, samaradorlik va moslashuvchanlik — bilan nazariy mosligiga asoslanadi. Har bir metodologiya yoshlar siyosatining uchta asosiy bosqichi nuqtai nazaridan baholanadi:

1. Rejalashtirish — har bir metodologiya maqsadlarni shakllantirish, resurslarni taqsimlash va manfaatdor tomonlarni aniqlashda qanday yordam beradi.

2. Amalga oshirish — faoliyatlarni boshqarish, o‘zgarishlarga moslashish va xavflarni kamaytirish uchun qanday vosita va jarayonlarni taklif etadi.

3. Baholash — har bir tizim natijalarni kuzatish, teskari aloqa kiritish va ta’sirni o‘lchash qobiliyatiga ega ekanligi tahlil qilinadi.

Tadqiqotda ishlab chiqilgan tahliliy model internet ma’lumotlariga emas, balki akademik maqolalar, siyosiy hisobotlar, loyiha hujjatlari va turli mamlakatlardan olingan keys-tadqiqotlar kabi ikkilamchi manbalarni sintez qilishga asoslanadi. Maqsad — kelajakdagi empirik tadqiqotlar yoki siyosat islohotlari uchun nazariy poydevor bo‘la oladigan konseptual modelni yaratishdir.

Loyiha metodologiyalarini yoshlar siyosati jarayonlariga tizimli tarzda moslashtirish orqali ushbu tadqiqot hukumatlar va institutlarga globallashgan dunyoda yoshlar muammolarini yanada tuzilmaviy, dalillarga asoslangan va samarali yondashuv yordamida hal etish uchun amaliy va nazariy tavsiyalar beradi.

Tahlil va Muhokama. Yoshlar siyosatini amalga oshirishda loyiha boshqaruvi metodologiyalarini (PMMs) qo‘llash tobora murakkablashib borayotgan boshqaruv muhitida tuzilmaviy yondashuvlarning qanday qilib yaxshiroq natijalar berishini ko‘rsatadi. Ushbu bo‘limda Agile, PRINCE2 va PMBOK metodologiyalarining yoshlar siyosati loyihalarida amalda qo‘llanishi tahlil qilinadi hamda ularning har biri globallashuv kontekstida o‘ziga xos afzalliklari va cheklovlari nuqtai nazaridan qiyosiy baholanadi. Agil boshqaruv, ishtirokchilik asosidagi rivojlanish va ko‘p tomonlama hamkorlikning ahamiyati ortib borayotgan sharoitda, to‘g‘ri metodologiyani tanlash yoshlar siyosati dasturlarining natijadorligiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, yoshlarning xilma-xil va doim o‘zgarib borayotgan ehtiyojlarini hisobga olganda bu yondashuv muhim ahamiyatga ega.

Agile metodologiyasining yoshlar siyosati loyihalaridagi o‘rni

Agile loyiha boshqaruvi dastlab dasturiy ta’minot ishlab chiqish uchun yaratilgan bo‘lsa-da, bugungi kunda u ijtimoiy innovatsiyalar va yoshlar rivojlanishiga oid dasturlarda keng qo‘llanilmoqda. Ushbu metodologiyaning asosiy tamoyillari — moslashuvchanlik, hamkorlik va

takroriy takomillashtirish — yoshlar siyosatining tabiati bilan bevosita uyg'unlashadi. Chunki yoshlar siyosati tez o'zgarayotgan texnologik, iqtisodiy va madaniy muhitga moslashuvchan bo'lishi zarur.

Agile metodologiyasining eng muhim afzalliklaridan biri — yoshlarning ehtiyojlariga tezkor javob berish imkoniyatidir. Yoshlar doimiy o'zgarib turadigan ijtimoiy qatlam bo'lib, ularning qadriyatlari, qiziqishlari va muammolari tezda yangilanadi. Agile'ning "sprint" deb ataladigan takroriy sikllari siyosatchilarga yoki loyiha rahbarlariga yosh ishtirokchilardan olingan real vaqtli fikr-mulohazalar asosida dasturlarni sinab ko'rish, baholash va takomillashtirish imkonini beradi. Bu yondashuv an'anaviy, yuqoridan pastga yo'naltirilgan siyosat modellaridan keskin farq qiladi — ular ko'pincha yillar davomida ishlab chiqiladi va amalga oshirilguniga qadar maqsadli auditoriya ehtiyojlaridan uzoqlashib qoladi.

Masalan, raqamli savodxonlik, onlayn ta'lim yoki yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga qaratilgan dasturlarda Agile metodologiyasi raqamli vositalar, o'quv modullari yoki startap inkubatorlarini tezda sinovdan o'tkazish va takomillashtirish imkonini beradi. Misol uchun, "Yoshlar raqamli ko'nikmalar" loyihasi dastlab 50 nafar talabani qamrab oluvchi pilot bootcamp shaklida boshlanishi, so'ngra foydalanuvchilar fikriga asoslanib dastur kengaytirilishi, o'quv jarayoni shakli o'zgartirilishi yoki yangi texnologik platformalar joriy etilishi mumkin.

Bundan tashqari, Agile butun loyiha hayotiy sikli davomida manfaatdor tomonlar ishtirokini talab qiladi, bu esa yoshlar siyosatining ishtirokchilik va hamkorlik tamoyillari bilan mos tushadi. Shu tarzda, metodologiya yoshlar dasturlarining legitimligini va mosligini kuchaytiradi hamda yosh ishtirokchilarda egalik hissini shakllantiradi. Shunga qaramay, bu metodologiyaning ayrim cheklovlari ham mavjud. Agile yuqori darajada muloqot va barcha manfaatdor tomonlarning, jumladan yoshlar, fasilitatorlar va institutlar vakillarining doimiy faol ishtirokini talab qiladi. Ammo byurokratik yoki resurs jihatdan cheklangan tizimlarda bunday intensiv muloqotni davom ettirish mushkul bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, Agile'ni milliy miqyosdagi yirik dasturlarga qo'llash murakkab kechadi, chunki bunday dasturlar ko'pincha qat'iy rejalashtirish, uzoq muddatli byudjetlash va rasmiy tasdiq jarayonlarini talab etadi.

PRINCE2 metodologiyasining xalqaro yoshlar dasturlaridagi qo'llanilishi

PRINCE2 (Projects IN Controlled Environments) metodologiyasi Agile'ga nisbatan keskin farq qiladi, chunki u katta miqyosli, murakkab va ko'pincha siyosiy jihatdan sezgir loyihalar uchun ishlab chiqilgan qat'iy tuzilgan, jarayonlarga asoslangan yondashuvni taklif etadi. PRINCE2 keng ko'lamda Buyuk Britaniyada va Yevropa institutlari doirasida qo'llaniladi hamda Yevropa Ittifoqi va Birlashgan Millatlar Tashkiloti agentliklari tomonidan moliyalashtirilgan yoshlar rivojlanishiga qaratilgan xalqaro dasturlarda muvaffaqiyatli tatbiq etilgan.

PRINCE2'ning asosiy xususiyati — bu aniq boshqaruv tuzilmasi va javobgarlikka qat'iy e'tibordir. Ushbu metodologiyada loyihalar bir necha nazorat qilinadigan bosqichlarga bo'linadi, har bir bosqich uchun oldindan belgilangan maqsadlar, byudjetlar va hisobot talablar mavjud bo'ladi. Loyihada ishtirok etuvchi har bir shaxs — loyiha kengashi a'zosi, jamoa rahbari yoki manfaatdor tomon — aniq rol va mas'uliyat bilan ta'minlanadi. Bunday tuzilma loyihaning barcha elementlari strategik maqsadlar bilan uyg'un bo'lishini ta'minlaydi hamda har bir bosqichda jarayonni nazorat qilish va zarurat tug'ilganda yo'nalishni to'g'rilash imkonini beradi.

Bu boshqaruv modeli ayniqsa ko'p tomonlama ishtirokchilarga ega xalqaro yoshlar dasturlari uchun nihoyatda foydalidir. Masalan, Yevropa Ittifoqining Erasmus+ dasturi yoki BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP) tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan yoshlar barqarorligini oshirish loyihalari PRINCE2 yondashuvining afzalliklarini yaqqol namoyon etadi. Bunday dasturlarda turli vazirliklar, nodavlat tashkilotlar (NNT), donor agentliklar va mahalliy ijrochilar o'rtasida muvofiqlashtirish zarur bo'ladi. Har bir tomonning o'ziga xos hisobot standartlari, ustuvor yo'nalishlari va javobgarlik tizimlari mavjud bo'lganligi sababli, PRINCE2'ning bosqichma-bosqich qaror nuqtalari (stage gate) tizimi bu murakkablikni samarali boshqaradi. U muntazam ko'rib chiqishlar va qarorlar qabul qilish bosqichlarini joriy etadi, bu esa shaffoflikni oshiradi va xalqaro moliyaviy talablarga rioya etilishini kafolatlaydi.

Bundan tashqari, PRINCE2 xavflarni boshqarish va sifatni nazorat qilishni qat'iy hujjatlashtirish va o'zgarishlarni boshqarish tartiblari orqali qo'llab-quvvatlaydi. Siyosiy, moliyaviy yoki logistik noaniqliklar kuchli bo'lgan — masalan, mojarodan keyingi yoki past daromadli hududlarda amalga oshiriladigan yoshlar dasturlarida — bunday nazorat mexanizmlari ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi.

Shunga qaramay, PRINCE2 ba'zan haddan tashqari qattiq va hujjatbozlikka moyil tizim sifatida tanqid qilinadi. Bu esa ba'zi hollarda innovatsion g'oyalarni cheklashi va tezkor javob qaytarish jarayonini sekinlashtirishi mumkin. Yoshlar siyosati esa o'z tabiati bilan norasmiy tarmoqlar, yangi ijtimoiy tendensiyalar va madaniy o'ziga xosliklarga nisbatan sezgir bo'lishni talab qiladi. Shu bois, PRINCE2 tartib va barqarorlikni ta'minlasa-da, u jamiyatdan chiqib kelgan, pastdan yuqoriga yo'naltirilgan tashabbuslar (grassroots initiatives) uchun zarur bo'lgan moslashuvchanlik yetishmasligi mumkin.

PMBOK metodologiyasining milliy yoshlar strategiyalaridagi o'rni

PMBOK (Project Management Body of Knowledge) — Project Management Institute (PMI) tomonidan ishlab chiqilgan va loyihaning barcha bosqichlarini — boshlanish, rejalashtirish, amalga oshirish, monitoring va yakunlash — qamrab oluvchi xalqaro darajada tan olingan tizimdir. Agile yoki PRINCE2'dan farqli ravishda, PMBOK qat'iy metodologiya emas, balki eng

yaxshi amaliyotlar, vositalar va jarayonlarni o'z ichiga olgan bilimlar majmui bo'lib, uni turli sohalarda moslashtirib qo'llash mumkin.

Yoshlar siyosati sohasida PMBOKning eng katta hissasi — bu uzoq muddatli milliy strategiyalarni rejalashtirish, resurslarni taqsimlash va xavflarni boshqarish orqali qo'llab-quvvatlash imkoniyatidir. Davlat vazirliklari va milliy yoshlar agentliklari ko'pincha o'nlab dasturlarni bir vaqtning o'zida boshqarishga majbur bo'ladi, ularning har biri turli muddat, maqsad va byudjetga ega. PMBOK bu kabi murakkab jarayonlarni tizimli tarzda muvofiqlashtirish, ustuvorliklarni muvozanatlashtirish va har bir loyiha aniq o'lchanadigan natijalarga erishishini ta'minlash uchun samarali asos yaratadi.

Masalan, milliy yoshlar bandligini rivojlantirish strategiyasi doirasida kasb ko'nikmalari markazlari, amaliyot dasturlari, tadbirkorlik bo'yicha treninglar va ish joyi moslashtirish platformalari tashkil etilishi mumkin. PMBOK tamoyillaridan foydalangan holda siyosatchilar ushbu tarkibiy qismlarni yagona tizimga birlashtirishi, aniq ishlarni parchalaydigan tuzilma (WBS), asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPIs) hamda monitoring va baholash tizimlari (M&E) ni yaratishi mumkin.

Bundan tashqari, PMBOK manfaatdor tomonlar bilan kommunikatsiya, xarid jarayonlarini boshqarish va inson resurslarini rejalashtirishga katta e'tibor qaratadi. Bu ayniqsa davlat sektorida — turli idoralar, tender asosida ishlaydigan pudratchilar va xalqaro hamkorlar ishtirokidagi dasturlarda — nihoyatda muhimdir. PMBOK yondashuvi asosida tuzilgan yoshlar siyosati muvofiqlik, shaffoflik va iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

Shunga qaramay, PMBOKning keng qamrovli tuzilmasi ikki qirrali tusga ega bo'lishi mumkin. Kichik yoki mahalliy darajadagi yoshlar tashabbuslari uchun u ortiqcha byurokratik yoki ko'p resurs talab qiluvchi tizim sifatida ko'rinadi. Bundan tashqari, PMBOKning kuchli tomoni bo'lgan hujjatlashtirish va qat'iy nazorat tizimi yoshlar bilan ishlashga xos tezkorlik va takroriy (iterativ) moslashuvchanlik elementlarini yetarli darajada ta'minlay olmaydi.

Qiyosiy tahlil natijalari

Agile, PRINCE2 va PMBOK metodologiyalarining qiyosiy tahlili shuni ko'rsatadiki, biror bir metodologiya universal ustunlikka ega emas. Har biri o'zining afzalliklari va cheklovlariga ega bo'lib, ularning samaradorligi siyosiy kontekst, loyiha miqyosi va institutsional muhitga bog'liqdir.

Qiyosiy jadval va umumiy tahlil

Agile, PRINCE2 va PMBOK metodologiyalarining qiyosiy tahlili shuni ko'rsatadiki, biror bir metodologiya universal ustunlikka ega emas. Har biri o'zining afzalliklari va cheklovlariga ega bo'lib, ularning samaradorligi siyosiy kontekst, loyiha miqyosi va institutsional muhitga bog'liqdir.

Metodologiya	Afzalliklari	Cheklovlari	Eng samarali qo'llaniladigan soha
Agile	Yuqori moslashuvchanlik; yoshlar markazidagi yondashuv; ishtirok va iteratsiyani rag'batlantiradi	Manfaatdor tomonlardan tez-tez fikr olish zarur; byurokratik tizimlarda keng miqyosda tatbiq etish qiyin	Raqamli ta'lim, yoshlar innovatsion laboratoriyalari, pilot loyihalar
PRINCE2	Kuchli boshqaruv tizimi; rollar va mas'uliyatlarning aniq taqsimoti; yirik loyihalarda kengaytirilish imkoniyati yuqori	Moslashuvchanlik kam; qat'iy bosqichlar innovatsiyani sekinlashtiradi; ko'p hujjat talab etadi	Yevropa Ittifoqi yoki BMT tomonidan moliyalashtiriladigan ko'p tomonlama yoshlar tashabbuslari
PMBOK	Standartlashtirilgan loyiha hayotiylik sikli; keng qamrovli rejalashtirish, monitoring va xavfni boshqarish imkoniyati	Kichik loyihalar uchun murakkab; yoshlar muhitiga moslashuvchanlik yetishmasligi mumkin	Uzoq muddatli milliy yoshlar rivojlanish strategiyalari va byudjetlashtirish dasturlari

Jadvalda ko'rsatilganidek, Agile tez o'zgaruvchan, foydalanuvchi markazidagi tashabbuslar uchun eng mos keladi — bunda yoshlarning fikri va hamijodkorligi (co-creation) muhim o'rin tutadi. PRINCE2 esa murakkab, ko'p tomonlama hamkorlar ishtirokidagi loyihalarda — ayniqsa, xalqaro moliyalashtirilgan dasturlarda — yuqori samaradorlik ko'rsatadi. PMBOK esa katta miqyosdagi strategik rejalashtirish va uzoq muddatli barqaror siyosatni ta'minlash uchun mustahkam paydevor yaratadi.

Globalashuv sharoitida yoshlar siyosati xalqaro ilg'or tajribalarni mahalliy madaniy, siyosiy va institutsional sharoit bilan uyg'unlashtira olishi zarur. Masalan, Agile metodologiyasi fuqarolik jamiyati kuchli va raqamli infratuzilmasi rivojlangan davlatlarda muvaffaqiyatli ishlashi mumkin, biroq qat'iy ierarxik byurokratiyaga ega tizimlarda qarshilikka duch keladi. PRINCE2 esa donorlar tomonidan moliyalashtirilgan, aniq hisobot va javobgarlik talab qiladigan loyihalarda samarali bo'lsa-da, norasmiy yoki yoshlar tomonidan olib boriladigan harakatlarda unchalik moslashuvchan emas.

Shu sababli, eng samarali yondashuv gibrid modelni qo'llashdan iborat bo'lishi mumkin — ya'ni Agile'ning moslashuvchanligini, PRINCE2'ning boshqaruv va javobgarligini, hamda PMBOK'ning tizimli rejalashtirish va nazorat tamoyillarini birlashtirish. Bunday yondashuv hukumatlar va tashkilotlarga o'z ehtiyojlariga moslashtirilgan, shu bilan birga xalqaro standartlar va yaxshi boshqaruv prinsiplariga rioya qiluvchi moslashuvchan, ammo hisobdor yoshlar siyosati tizimlarini yaratish imkonini beradi.

Tavsiyalar

Globallashuv davrida yoshlar bilan bog'liq masalalarning tobora murakkablashuvi va o'zgaruvchanligi sharoitida hukumatlar, nodavlat tashkilotlar va xalqaro rivojlanish agentliklari yoshlar siyosatini amalga oshirishda tuzilgan va moslashuvchan yondashuvlarni qabul qilishi zarur. Loyihani boshqarish metodologiyalari yoshlar tashabbuslari samaradorligi, shaffofligi va miqyosini oshirish uchun muhim vositalar to'plamini taqdim etadi. Quyidagi tavsiyalar yoshlar siyosati tizimlarida loyihani boshqarish amaliyotlarini institutsionallashtirishning asosiy strategiyalarini belgilaydi:

1. Davlat yoshlar siyosatida loyihani boshqarish vositalarini asosiy yo'nalish sifatida joriy etish

Milliy va mahalliy hukumatlar PMBOK, PRINCE2 va Agile kabi loyihani boshqarish tizimlarini yoshlar siyosatini rejalashtirish va amalga oshirish jarayonlariga rasmiy tarzda integratsiya qilishi lozim. Yoshlar ishlari uchun mas'ul vazirliklar loyihaning hayotiy bosqichlariga asoslangan standart operatsion protseduralarni (SOP) ishlab chiqishi zarur — bu ehtiyojlarni baholash, manfaatdor tomonlarni aniqlash, byudjet tuzish, xatarlarni rejalashtirish va natijalarni monitoring qilishni o'z ichiga oladi. Davlat xizmatchilari yoshlar dasturlari jarayonini real vaqt rejimida kuzatish uchun loyiha paneli va M&E (Monitoring va Baholash) vositalaridan foydalanishga o'rgatilishi kerak. Ushbu integratsiyani natijaga yo'naltirilgan boshqaruv, vazirliklararo hamkorlik va shaffoflikni rag'batlantiruvchi davlat sektoridagi islohotlar orqali mustahkamlash mumkin. Hukumatlar, shuningdek, asosiy idoralar tarkibida texnik markaz va ilg'or tajribalar inkubatori sifatida faoliyat yurituvchi Yoshlar Loyihalarini Boshqarish Bo'limlari (YPMU)ni tashkil etishlari lozim.

2. Yoshlar tashkilotlarining salohiyatini mustahkamlash

Yoshlar tomonidan boshqariladigan NNTlar, fuqarolik jamiyati guruhlar va jamoat tashkilotlari ko'pincha yoshlar dasturlarining birinchi darajali ijrochilari sifatida faoliyat yuritadi, biroq ularning ko'pchiligi kengaytirish yoki professionallashtirish uchun zarur bo'lgan loyihani boshqarish ko'nikmalariga ega emas. Shu bois, rivojlanish bo'yicha hamkorlar va ta'lim muassasalari yoshlar xodimlariga loyiha boshqaruvi asoslari (soha ta'rifi, resurslarni taqsimlash, vaqt jadvallari va boshqalar) hamda raqamli vositalar (masalan, Trello, Asana, MS Project) bo'yicha o'quv dasturlari tashkil etishi kerak. Bunday salohiyatni oshirish bir martalik seminarlar bilan cheklanmasligi, balki uzoq muddatli mentorlik, sertifikatlar (masalan, CAPM, Agile Scrum) va loyihani tizimli tashkil etish hamda bajarishni rag'batlantiruvchi grant mexanizmlarini o'z ichiga olishi zarur. Davlat boshqaruvi yoki ijtimoiy ish bo'yicha ta'lim beruvchi universitetlar yoshlar yo'nalishlariga bag'ishlangan mutaxassisliklarda loyiha boshqaruvi kurslarini o'quv dasturlariga kiritishlari lozim.

3. Gibril metodologik modellarni qo'llab-quvvatlash

Alohida loyiha boshqaruvi metodologiyalari o'ziga xos afzalliklarga ega bo'lsa-da, eng samarali yoshlar dasturlari odatda gibril yondashuvni talab qiladi. Hukumatlar va ijrochi agentliklar Agile'ning moslashuvchanligi va tezkorligiga PRINCE2'ning nazorat mexanizmlari yoki PMBOK'ning batafsil rejalashtirish jarayonlarini birlashtiruvchi tizimlarni ishlab chiqish imkoniyatlarini o'rganishlari kerak. Masalan, milliy yoshlar bandligi strategiyasi strategik rejalashtirish va byudjetlashtirish uchun PMBOK'ni, idoralararo muvofiqlashtirishni boshqarish uchun PRINCE2'ni, mahalliy kontekstlarda raqamli ko'nikmalar bo'yicha bootcamp dasturlarini sinovdan o'tkazish uchun esa Agile metodini qo'llashi mumkin. Bunday metodologik xilma-xillikni qo'llash yoshlar loyihalarini ham hisobdor, ham moslashuvchan qiladi. Gibrilashuvni qo'llab-quvvatlash uchun donor tashkilotlar moliyalashtirish ko'rsatmalarini qayta ko'rib chiqib, qat'iy logframe va belgilangan natijalar o'rniga iterativ rejalashtirish, moslashuvchan boshqaruv va fikr-mulohazalarni integratsiya qilish imkonini berishi lozim.

4. Yoshlar loyihalarini Barqaror Rivojlanish Maqsadlari (SDG) bilan muvofiqlashtirish

Yoshlar siyosati va dasturlari tegishli SDG maqsadlari bilan aniq bog'lanishi zarur, bu esa izchillik va global uyg'unlikni ta'minlaydi. Masalan, raqamli ko'nikmalar yoki tadbirkorlikni rivojlantiruvchi loyihalar SDG 4 (Sifatli ta'lim) va SDG 8 (Munozali mehnat va iqtisodiy o'sish) maqsadlariga hissa qo'shadi, fuqarolik faolligini oshiruvchi tashabbuslar esa SDG 16 (Tinchlik, adolat va samarali institutlar)ni qo'llab-quvvatlaydi. Logik jadvallar (logframe) va natijalarga asoslangan boshqaruv (RBM) kabi loyiha boshqaruv vositalaridan foydalanish orqali ijrochi agentliklar loyiha resurslari va faoliyatlari qanday qilib SDG'lar bilan uyg'un ravishda natija va ta'sirga olib kelishini aniq ko'rsatishlari mumkin. Bunday muvofiqlashtirish nafaqat rejalashtirish va baholashni yaxshilaydi, balki xalqaro mezonlarga moslashtirish va global moliyaviy resurslarga kirishni ham osonlashtiradi.

Xulosa. Ushbu maqolada loyiha boshqaruvining tizimli metodologiyalari — xususan Agile, PRINCE2 va PMBOK — globallashtirish davrida yoshlar siyosatini amalga oshirish samaradorligini qanday oshirishi mumkinligi tahlil qilindi. Batafsil tahlil va qiyoslash natijasida har bir metodologiyaning o'ziga xos afzalliklari aniqlandi: Agile yoshlar markazidagi moslashuvchanlikni ta'minlaydi, PRINCE2 yirik tashabbuslar uchun boshqaruv va javobgarlikni kuchaytiradi, PMBOK esa rejalashtirish, monitoring va xatarlarni boshqarish uchun keng qamrovli vositalarni taklif etadi. Muhimi shundaki, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, yagona metodologiyani barcha kontekstlarda bir xil qo'llash mumkin emas.

Eng samarali yondashuv loyihalarning hajmi, murakkabligi va mahalliy sharoitlariga mos tarzda metodlarni gibrilashda namoyon bo'ladi. Bu moslashuvchanlik globallashtirishning tezkor texnologiyalar, o'zgarayotgan mehnat bozorlari, migratsiya oqimlari va yoshlarning ishtirokchi boshqaruvga bo'lgan ortib borayotgan talablariga qarshi tura olishda ayniqsa muhimdir. Loyiha

boshqaruvi, yuqorida ta’kidlanganidek, global standartlar bilan mahalliy ehtiyojlar o’rtasidagi ko‘prik vazifasini bajaradi. U hukumatlar va tashkilotlarga xalqaro ilg‘or tajribalarni madaniy, iqtisodiy va siyosiy haqiqatlar bilan uyg‘unlashtirish imkonini beradi.

Strategik tarzda qo‘llanilganda, loyiha boshqaruv metodologiyalari (PMM) siyosiy maqsadlarni nazariy darajadan amaliy muvaffaqiyat hikoyalariга aylantirishi mumkin — xoh bu raqamli ko‘nikmalarni rivojlantirish, yoshlar tadbirkorligi, fuqarolik faolligi yoki bandlik dasturlari bo‘lsin. Kelajakda yoshlar siyosatining muvaffaqiyati raqamli loyiha boshqaruv vositalarini joriy etish, chegaralararo hamkorlikni kuchaytirish va yoshlar yetakchilarining kasbiy rivojlanishiga sarmoya kiritishga bevosita bog‘liq bo‘ladi. Yoshlar sektori ta’lim tizimiga loyiha boshqaruvini singdirish nafaqat targ‘ibot va yetakchilik ko‘nikmalariga, balki samarali loyihalarni loyihalash, boshqarish va baholash uchun zarur texnik salohiyatga ega yangi avlodni shakllantiradi. Shuningdek, mintaqaviy hamkorlik va xalqaro platformalar bilim almashish, moliyalashtirish bo‘yicha hamkorlik hamda real loyihaviy tajribaga asoslangan siyosiy yechimlarni hamkorlikda yaratishni rag‘batlantirishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar siyosatiga loyiha boshqaruvini integratsiya qilish endi texnik yangilanish emas — bu inklyuziv, moslashuvchan va kelajakka tayyor jamiyatlarni barpo etish uchun strategik zaruratdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Annie E. Casey Foundation. (2024, October 8). Case studies for supporting youth leadership and economic opportunity. <https://www.aecf.org/blog/case-studies-for-supporting-youth-leadership-and-economic-opportunity>
2. Blum, A., & Ramos, N. (2022). Youth empowerment: Case study and learning strategy [Report]. Kroc IPJ Research and Resources. University of San Diego. <https://digital.sandiego.edu/ipj-research/1>
3. Dar Abu Abdallah; UNICEF Jordan. (2022). Youth Leadership Skills and Economic Empowerment amidst the COVID Crisis: Case Study 5. <https://www.rcce-collective.net/wp-content/uploads/2023/01/230118-BLS22361-UNI-AAP-Case-Study.5.pdf>
4. Ilin, O. (2020, December). Globalization and project management. In *Globalistics-2020: Global issues and the future of humankind* (pp. 289–295). <https://doi.org/10.46865/978-5-901640-33-3-2020-289-295>
5. International Labour Organization; United Nations Youth Employment Network. (2006). Guidelines for the preparation of national action plans on youth employment. In *Youth policies and action plans: Toolkit* (pp. ...). Geneva: ILO. [YouthPolicy.org](http://youthpolicy.org)
6. Iriza, B. C., & Madichie, N. (2024). Project management strategies and implementation of youth development projects funded by Business Development Fund (BDF),

Rwanda: A case of Gasabo District. *Journal of Research Innovation and Implications in Education*, 8(2), 192–201.

7. Jakupova, D. (2021). Управление программами по молодежной политике [Management of youth policy programs]. *Мемлекеттік басқару және мемлекеттік қызмет / Public Administration and Civil Service*, 1(76), 58–65.

8. Krut'ko, I., Senuk, Z., Ponomarev, A., Osipchukova, E., et al. (2022, September). Project-based training of specialists in working with young people (ISBN: 978-5-16-017407-5). <https://doi.org/10.12737/1851555>

9. Mulewa, J. F., Kising'u, T. M., & Oyoo, J. J. (2019). Effect of project management practices on implementation of youth projects in Mombasa County, Kenya. *The Strategic Journal of Business & Change Management*, 6 (3), 466 – 485.

10. PMI Educational Foundation. (n.d.). About PMIEF. Project Management Institute. <https://www.pmi.org/pmi-educational-foundation/>

11. PMI Educational Foundation. (n.d.). PMIEF success stories. Project Management Institute. <https://www.pmi.org/pmi-educational-foundation/case-studies>

12. Shulgan, O. (2024). Project management technologies and methodologies. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky / Theoretical and Applied Issues of Economics*, 2(49), 252–264.

13. UNESCO. (2020). Youth Report 2020: Inclusion and education; all means all. Paris: UNESCO. <https://www.gcedclearinghouse.org/resources/youth-report-2020-inclusion-and-education-all-means-all?language=en>

14. UNESCO. (2022). Lest we forget: Youth lenses on coping in a post-COVID world. Youth as Researchers initiative. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381506>

15. UNESCO. (n.d.). Because youth perspectives matter: UNESCO toolbox for youth policy and programming. <https://www.unesco.org/sdg4education2030/en/knowledge-hub/because-youth-perspectives-matter-unesco-toolbox-youth-policy-and-programming>

16. United Nations. (2003). World Youth Report 2003. New York: United Nations. <https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/worldyouthreport.pdf>

17. Youth Democracy Cohort / WYDE. (2024). A comparative analysis on national youth policies. <https://youthdemocracycohort.com/wp-content/uploads/2024/03/A-comparative-analysis-on-National-Youth-Policies-Full-Layout.pdf>